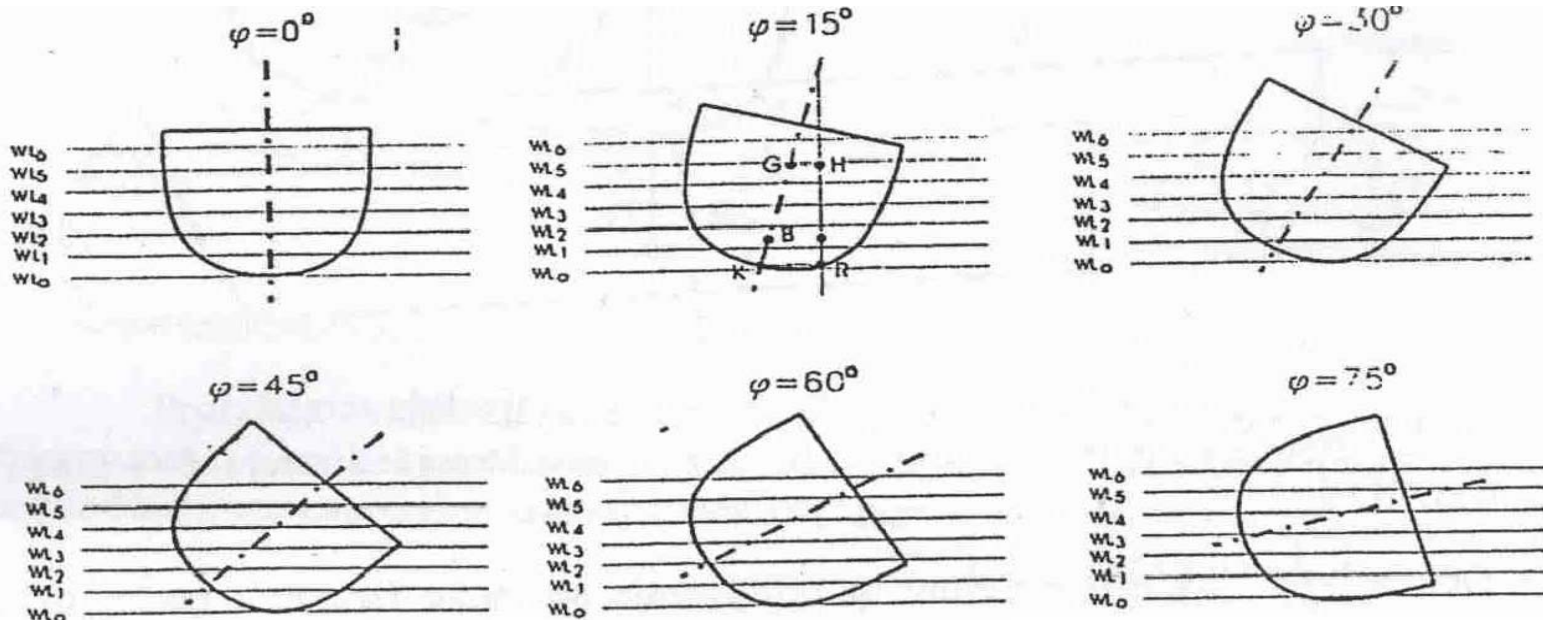

4.3. Poprečni stabilitet broda pri većim uglovima nagiba

Ako je nagib broda veći, onda izračavanje poluge stabiliteta GZ, preko izraza **MoGo.tg φ** ne daje dovoljno tačne rezultate, već se mora pristupiti računom utvrđivanju vodne linije na kojoj brod pliva i njenog težišta, što znatno komplikuje izračunavanje momenta stabiliteta.

Ovaj problem se u praksi rješava uvođenjem "S" krivih i dijagrama poluge stabiliteta GZ dobijenih iz "S" krivih.

Određivanje "S" krivih

Kod velikih uglova nagiba metacentar izlazi iz uzdužnice broda pa moment uspravljanja broda izražavamo vrijednošću $M_{st} = D \times GZ$.

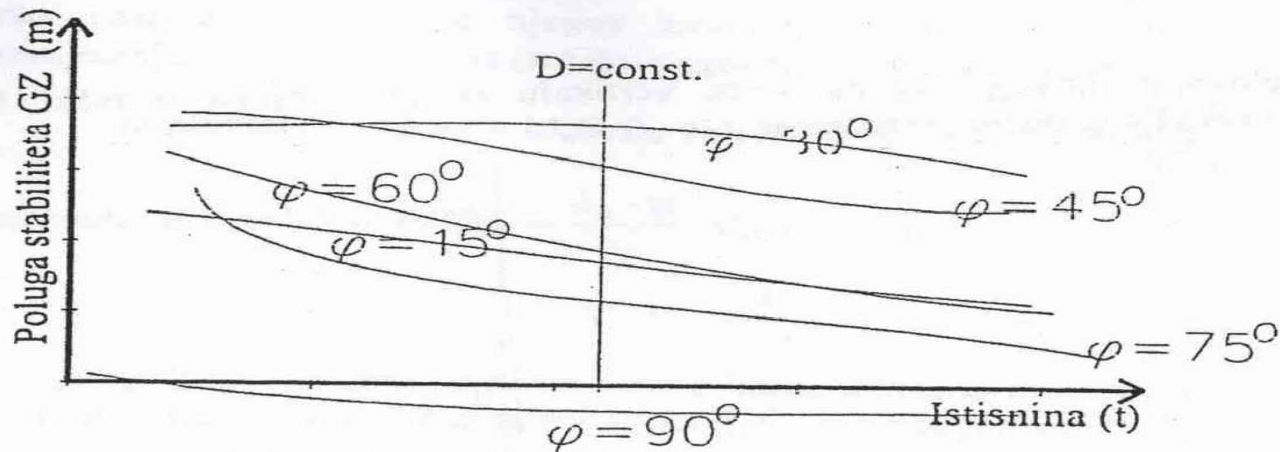
Vrijednost deplasmana D obično ostaje nepromjenjena dok se vrijednost GZ poluge stalno mijenja do svoje maksimalne vrijednosti.

Zbog toga kod velikih uglova nagiba vrijednost GZ poluge nam predstavlja veličinu stabiliteta sa kojom će se brod suprotstaviti naginjanju.

Vrijednost GZ poluge mijenja se kod svih uglova nagiba od 0° do 90° , a njena veličina izražena u metrima predstavljat će stabilnost broda.

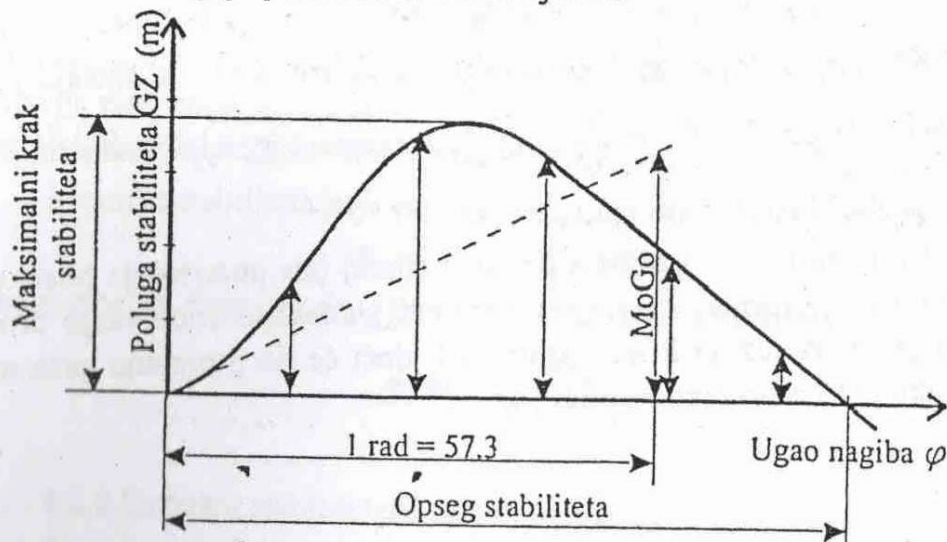
Da bi mogli predočiti sve elemente stabiliteta kod nagiba broda, vrijednost GZ poluge ucrtavamo kao ordinatu u pravougli koordinatni sistem.

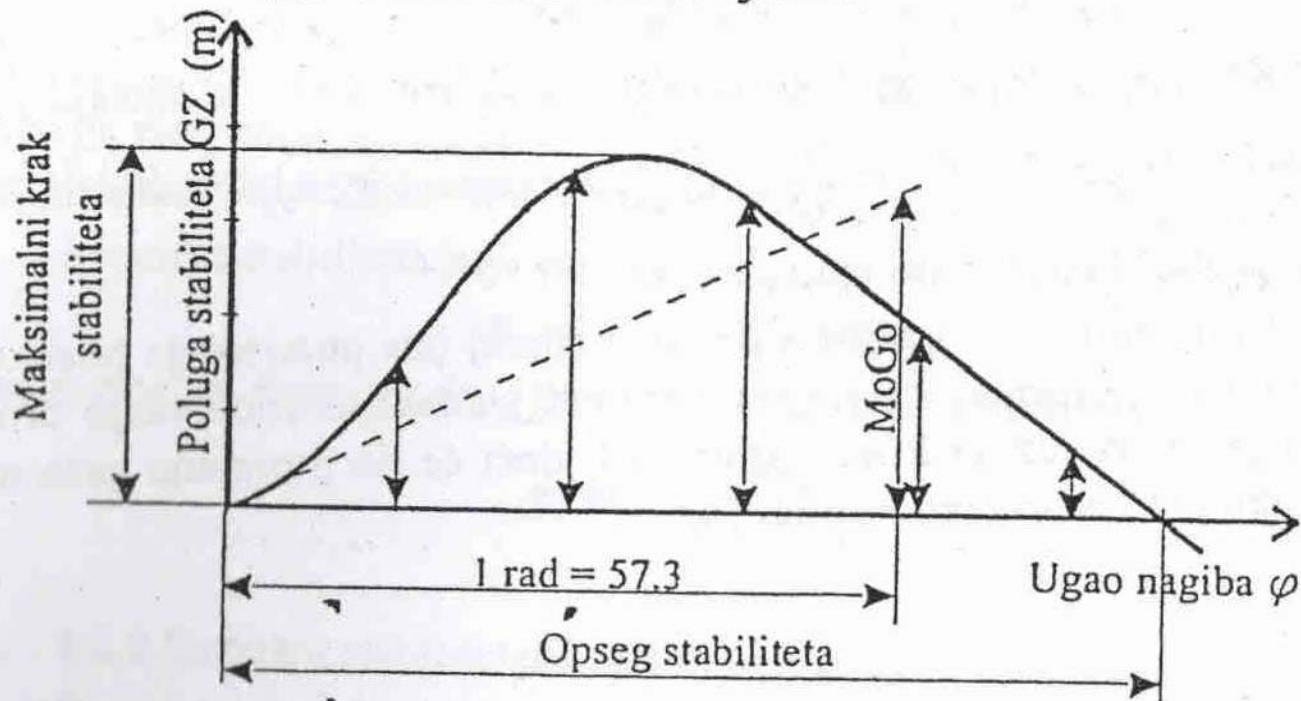
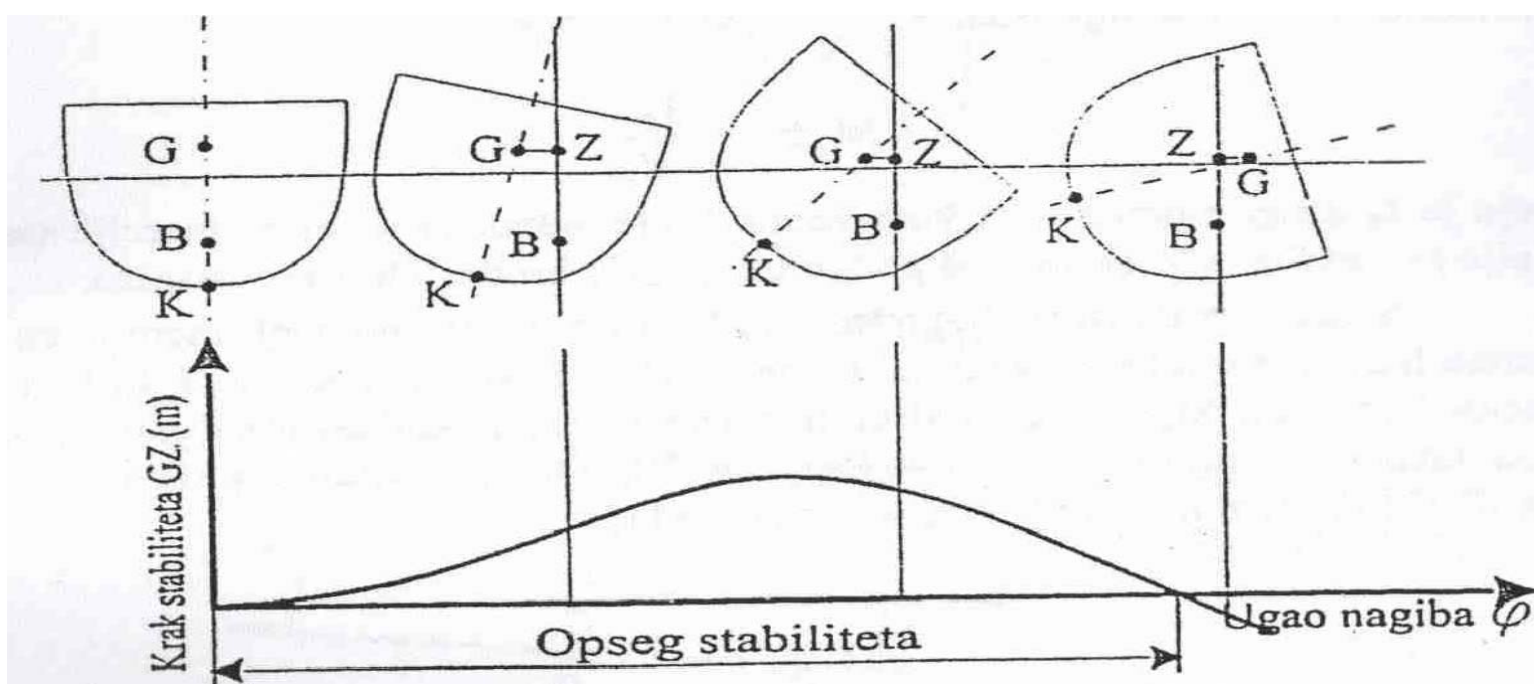
$$M_{st} = D \times GZ$$

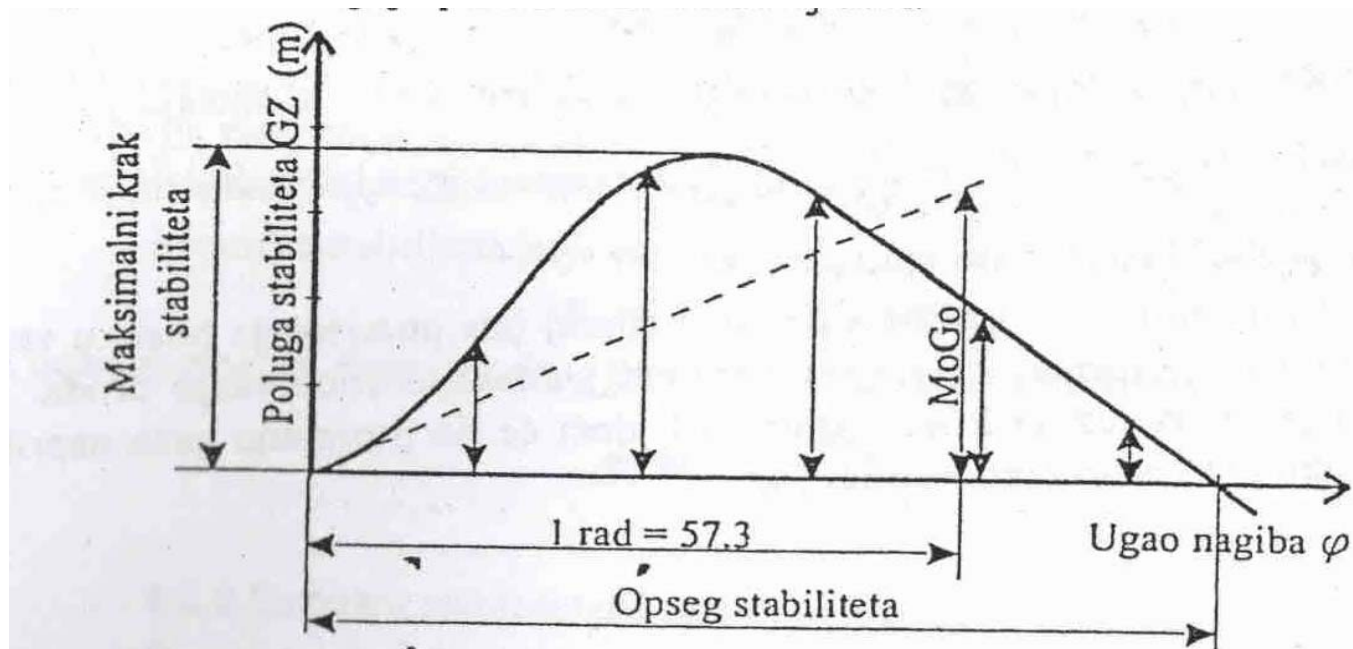

Dakle na dijagramu su nanešene vrijednosti poluge stabiliteta GZ u zavisnosti od deplasmana broda, a za date uglove nagiba.

Na pravoj $D = \text{const.}$, izmjerimo vrijednosti GZ za date uglove i nanesemo ih na dijagramu poluge stabiliteta kojije prikazan na slici.

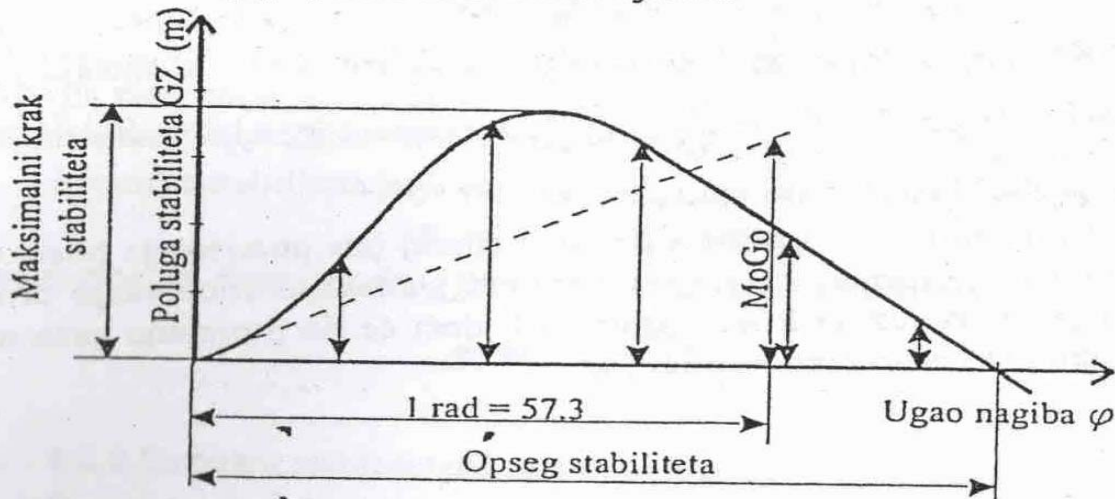

Ovakav dijagram važi samo za određeni gaz, odnosno određeni deplasman i određeni položaj težišta broda.

Kako je $M_{st} = D \cdot GZ$, može se sa dijagrama izračunati moment stabiliteta za svaki ugao nagiba, koji nastaje pod dejstvom određenog momenta spoljašnjih sila M_{ss} .

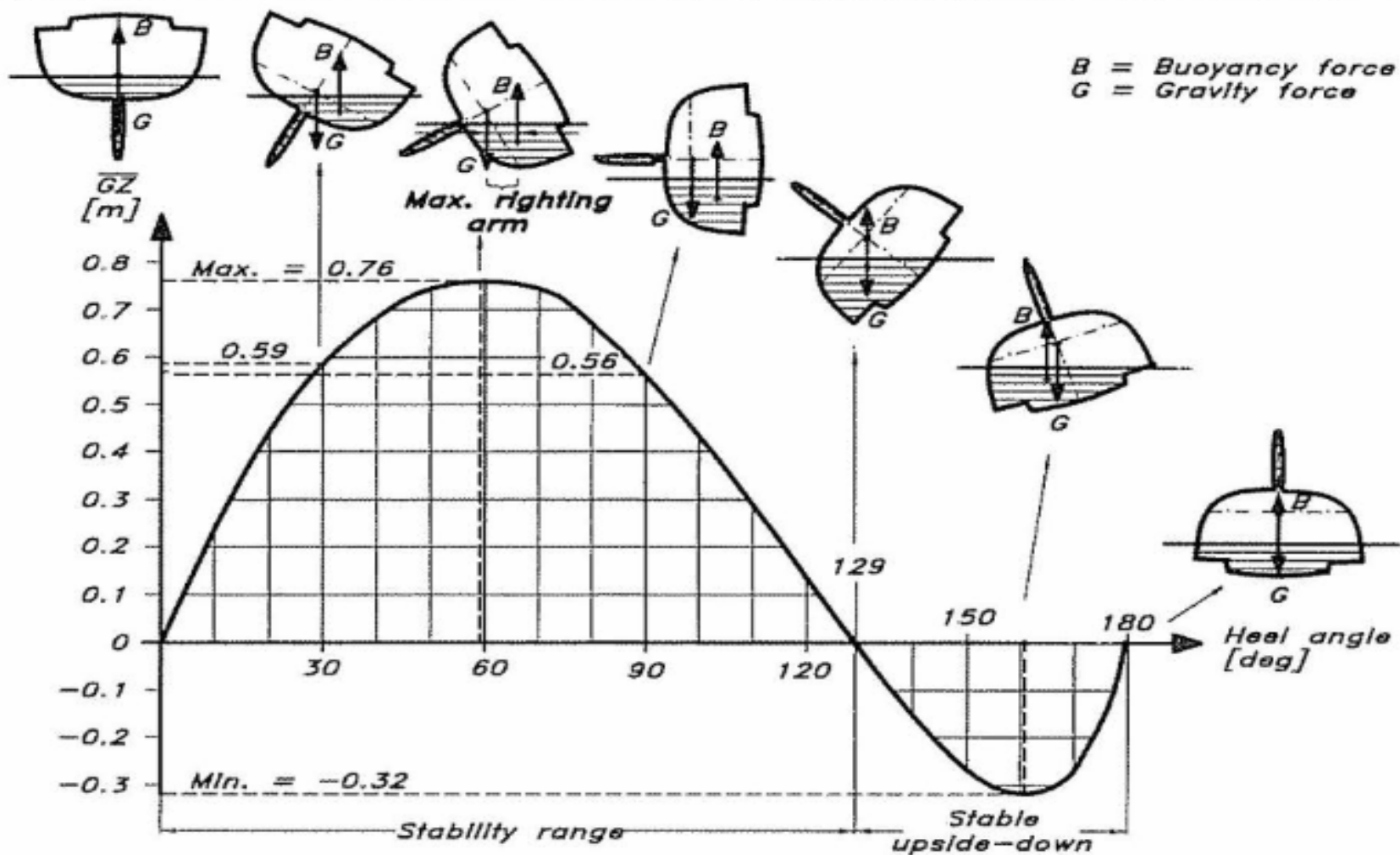
Ugao pri kojem kriva poluge stabiliteta postaje nula, naziva se **ugao gubitka stabiliteta**, a ugao pri kojem je poluga stabiliteta maksimalna naziva se **ugao maksimalne poluge stabiliteta**.

ANALIZA GZ - KRIVULJE STABILITETA

1. U ishodištu 0 nema kraka stabiliteta i brod se nalazi u statičkom stanju ravnoteže.
2. U početku krivulja slijedi prtavac koji spaja ishodište sa ordinatom kod ugla 57.3° , a ordinata ima vrijednost početne metacentarske visine $MoGo$ koja se dobija računskim putem. Odvajanjem krivulje od pravca događa se kod ugla od 7° nagiba. $MoGo$ ne smijemo zamijeniti sa metacentarskom visinom kada se brod nagne u ugao od 57.3° .
3. Povećanjem ugla nagiba krivulja se penje tj. krakovi stabiliteta rastu. Taj rast traje do određenog ugla nagiba na kome je krak stabiliteta najveći. Najveća vrijednost kraka stabiliteta zove se **maksimalni krak ili GZ max**.
4. Odgovarajući ugao maksimalnom kraku zove se **kritički ugao nagiba, a tačka T kritična tačka**. Daljnjim rastom ugla nagiba, krivulja pada, odnosno krakovi stabiliteta se smanjuju.
5. Tačka T na krivulji odgovara uglu kod kojeg paluba broda počinje da uranja u more. Ako se vanjski moment imalo poveća, uspravljaajući moment broda biti će prevladan i brod će se prevrnuti. Kritična tačka T je ujedno i tačka prevrtanja.
5. Raspon nagiba od tačke 0 do tačke R u kome je krak stabiliteta pozitivan, zove se **opseg stabiliteta**, a stabilitet je veći, ako je opseg veći, to se postiže većim nadvođem.

STABILITET JEDRLICE

Pitanja ?

HVALA NA PAŽNJI